

UZASADNIENIE

Decyzją z 2 kwietnia 2020r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił D. K. przyznania prawa do emerytury górniczej na podstawie art. 50e ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednol. Dz.U. z 2020r. poz. 53) (ustawy o FUS) uznając, że na dzień 12 marca 2020r. wykazał on 23 lata 8 miesięcy i 24 dni pracy górniczej, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pod ziemią zamiast co najmniej 25 lat takiej pracy.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony domagał się jej uchylenia bądź zmiany przez przyznanie prawa do świadczenia, po uprzednim doliczeniu do okresu pracy górniczej okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od 26 października 1993r. do 12 kwietnia 1995r.

Powołał się na ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego, który jednoznacznie wskazuje na możliwość zaliczenia okresu służby wojskowej na potrzeby emerytury górniczej.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując dotychczasowe stanowisko i dodając, że nie kwestionuje faktu i okresu odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej, jednak przepisy nie przewidują uwzględnienia do pracy górniczej okresów zaliczalnych, tj. okresu studiów i służby wojskowej oraz niektórych okresów zasiłku chorobowego, zatem brak podstaw do przyznania ubezpieczonemu emerytury górniczej bez względu na wiek.

Wyrokiem z 15 czerwca 2020r. sygn. VIII U 567/20 Sąd Okręgowy w Gliwicach zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając D. K. prawo do emerytury górniczej począwszy od 1 marca 2020r.

Sąd ustalił, że ubezpieczony był pracownikiem KWK (...) na stanowisku młodszego górnika pod ziemią od 5 stycznia 1993r. do 25 października 1993r., po czym w okresie od 26 października 1993r. do 12 kwietnia 1995r. (1 rok 5 miesięcy i 16 dni) odbywał zasadniczą służbę wojskową. Do pracy na poprzednim stanowisku powrócił 11 maja 1995r. Łącznie wykazał 23 lata 8 miesięcy i 24 dni pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią. Wniosek o przyznanie prawa do emerytury górniczej bez względu na wiek oraz wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa złożył 20 marca 2020r.

Sąd wskazał, że przy uwzględnieniu okresu służby wojskowej w okresie pracy górniczej, D. K. legitymowałby się 25-letnim okresem pracy górniczej pod ziemią, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Podniósł Sąd I instancji, że kwalifikację służby wojskowej dla celów emerytalnych należy analizować przez pryzmat ustawy z dnia 21.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1967r., Nr 44, poz. 220 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dacie podjęcia przez ubezpieczonego zatrudnienia po zakończeniu służby wojskowej, a w szczególności jej art. 120 ust. 1. Ustawa ta stanowi *lex specialis* w stosunku do ustawy o FUS.

Odwołując się do wyroku Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2018r. sygn. I UK 513/16 (OSNP 2018/9/127) uznał Sąd Okręgowy, że jeżeli pracownik wrócił do zakładu pracy, jego zatrudnienie przed służbą wojskową, okres służby wojskowej i okres pracy po służbie wojskowej traktuje się tak, jakby to był nieprzerwany okres zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy. W związku z tym okres odbytej czynnej służby wojskowej przez ubezpieczonego zatrudnionego na stanowisku górniczym pod ziemią, który po zakończeniu tej służby powrócił do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy, a skoro okres ten podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy górniczej pod ziemią, to uwzględnia się go także do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury górniczej bez względu na wiek.

Wskazał także na rozbieżność poglądów tutaj Sądu Apelacyjnego w tej mierze, ujawnioną np. w wyroku z 10 września 2019r. sygn. III AUa 1341/19 oraz w wyroku z 10 czerwca 2019r sygn. III AUa 552/19.

Powołał się również na stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w wyroku z 3 sierpnia 2016r. sygn. I UK 283/15 (LEX nr 2148646), zgodnie z którym Konstytucja RP ustanawia zakaz takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby możliwość jakiegokolwiek pokrzywdzenia obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony Ojczyzny.

W konsekwencji uznał Sąd I instancji, że skoro ubezpieczony przy uwzględnieniu okresu czynnej służby wojskowej legitymuje się 25-letnim stażem pracy górniczej, wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, oraz złożył 20 marca 2020r. wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa, to przysługuje mu prawo do emerytury górniczej na podstawie art. 50e ustawy, poczynając od 1 marca 2020r. (art. 129 ust. 1 ustawy).

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając:

- naruszenie przepisu art. 50e ust. 1 i 2 ustawy o FUS przez uznanie, że ubezpieczony posiada wymagany staż pracy górniczej bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, poczynając od 1 marca 2020r.,
- naruszenie art. 50c ust. 1 w zw. z art. 50e ust. 1 ustawy o FUS przez zaliczenie okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią.

Powołując się na powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Zdaniem apelującego, art. 50c ustawy o FUS enumeratywnie wymienia okresy, które mogą zostać uznane za okresy pracy górniczej oraz te, które mogą zostać uznane za okresy pracy równorzędnej z pracą górniczą. Okres odbywania zasadniczej służby wojskowej nie został w nich ujęty.

Przypomniał organ rentowy, że zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 16 marca 2011r. sygn. I UK 331/10 przepisy normujące nabywanie prawa do emerytury górniczej muszą być wykładane ściśle. Także w uzasadnieniu wyroku z 7 lutego 2012r. sygn. I UK 276/11 stwierdził Sąd Najwyższy, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się do nich stosować wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych, a zatem nie można ich poddawać ani wykładni rozszerzającej, ani zwężającej, modyfikującej wyczerpująco i kazuistycznie określone przez ustawodawcę uprawnienia do świadczeń.

Zwrócił uwagę apelujący na fakt, że nawet w okresie, gdy okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej był okresem zaliczalnym do pracy górniczej, to mógł być uwzględniany jedynie przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej ze względu na wiek (obecny art. 50a ustawy o FUS), nie zaś przy ustalaniu prawa do tego świadczenia bez względu na wiek i zajmowane stanowisko (obecny art. 50e ustawy).

O tym, że ustawodawca świadomie wyłączył możliwość zaliczania okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do pracy górniczej bez względu na wiek i zajmowane stanowisko świadczy – zdaniem organu rentowego – fakt, że jedynie okresowo dopuszczał możliwość uwzględnienia takiej służby, jak to uczynił przepisem art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 28.11.2003r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003 – 2006. (Dz.U. nr 210 poz. 2037 ze zm.).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Nie polemizując z już utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego i aprobującym je orzecznictwem sądów powszechnych co do zaliczania okresów odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach, jeżeli zostały spełnione przez pracownika warunki powrotu do poprzedniego zatrudnienia i zostaje zachowana tzw. ciągłość pracy, i nie kwestionując także ostatecznie doliczenia takiego okresu do okresów wykonywania pracy górniczej, uprawniających na uzyskania prawa do emerytury górniczej na podstawie art. 50a ustawy o FUS, jeżeli pracownik bezpośrednio przed i po okresie zasadniczej służby wojskowej pracę górniczą

wykonywał (tak Sąd Najwyższy np. w wyroku z 3 sierpnia 2016r. sygn. I UK 283/15, LEX nr 2148646), a nawet przyjmując pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w uzasadnieniu wyroku z 30 stycznia 2018r. sygn. I UK 513/16 (OSNP 2018/9/127), że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974r., obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017r., poz. 1430 ze zm.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017r., poz. 1383 ze zm.), uprawniającego do obniżenia wieku emerytalnego na zasadach wynikających z art. 39 tej ustawy, Sąd Apelacyjny zwraca jednak uwagę na fakt, że o ile pojęcie pracy górniczej, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa w art. 39 ustawy o FUS, należy rozumieć w analogiczny sposób, jak pojęcie pracy w szczególnych warunkach, zdefiniowane przepisem § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8 poz. 43 ze zm.), o tyle zastosowanie tego samego pojęcia w art. 50e ustawy o FUS jest znacznie węższe, niż we wskazanych wyżej przepisach.

Przepis art. 50e ust. 1 stanowi bowiem, że prawo do górniczej emerytury, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, przysługuje pracownikom, którzy pracę górniczą wykonywali pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat, **z uwzględnieniem ust. 2** (podkr. – SA). Przepis natomiast ust. 2 stanowi, że

do okresów pracy górniczej, o której mowa w ust. 1, zalicza się także okresy:

1)niezdolności do pracy z tytułu wypadku przy pracy albo z tytułu choroby zawodowej, za które wypłacone zostało wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne,

2) czasowego oddelegowania pracowników, o których mowa w art. 50c ust. 1 pkt 6, do zawodowego pogotowia ratowniczego w Centralnej Stacji Ratownictwa (...) S.A. w B., w (...) S.A. Oddział Jednostka Ratownictwa (...) (...) w L. lub w okręgowych stacjach ratownictwa górniczego

- bezpośrednio poprzedzone pracą górniczą wykonywaną pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przypadające w czasie trwania stosunku pracy.

Z powyższych przepisów wynika zatem jednoznacznie, że w ustępie 1 mowa jest wyłącznie o okresie **faktycznego** wykonywaniu pracy górniczej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, do którego z mocy ustawy zaliczyć można jedynie dwa rodzaje okresów, enumeratywnie wymienione w ust. 2 tego przepisu, obwarowane przy tym dodatkowymi wymogami. A contrario – żaden inny okres przy ustalaniu uprawnień do emerytury górniczej bez względu na wiek uwzględniany być nie może. W szczególności nie może być uwzględniony żaden okres wykonywania pracy na powierzchni, inny okres składkowy, a także żaden okres niezdolności do pracy niespowodowanej wypadkiem przy pracy czy chorobą zawodową.

Przypomnieć należy, że analogiczne rozwiązanie obowiązywało przed dniem 1 stycznia 2007r. - ówczesnie art. 48 ustawy o FUS, który również w ust. 2 enumeratywnie wymieniał okresy inne niż okresy wykonywania pracy górniczej, które – przy spełnieniu dodatkowych warunków – mogły być doliczone do okresów faktycznego wykonywania pracy górniczej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie tym obowiązywał równocześnie przepis art. 38, zgodnie z którym okres czynnej służby w Wojsku Polskim (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy) uznawany był jedynie za okres zaliczalny do pracy górniczej, a zatem w sposób niebudzący wątpliwości nie mógł być brany pod uwagę przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej bez względu na wiek. Kolejne nowelizacje ustawy o FUS w zakresie emerytur górniczych kryteria nabycia uprawnień do tych świadczeń stopniowo zawężyły, ograniczając zakres pojęcia pracy górniczej, pracy równorzędnej z pracą górniczą, wreszcie – likwidując pojęcie okresów zaliczalnych.

Ze wskazanych przepisów jednoznacznie wynika, że intencją ustawodawcy było przyznanie uprawnienia do tego szczególnego świadczenia emerytalnego, niezwiązanego z ukończeniem konkretnego wieku, jedynie osobom, które wykazały okres 25 lat faktycznego wykonywania pracy pod ziemią, przy jedynie okresowym uwzględnianiu innych, enumeratywnie wymienionych ustalonych przez ustawodawcę okresów. Odbywanie zasadniczej służby wojskowej – jako okres zaliczalny – nie było w tym zakresie brane przez ustawodawcę pod uwagę, poza wyjątkiem, na który słusznie zwraca uwagę apelujący, a którym był zapis art. 50 w/w ustawy z dnia 28.11.2003r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003 – 2006, incydentalnie dopuszczający możliwość zaliczenia okresu czynnej służby wojskowej do okresów pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa w art. 48 ust. 1 tej ustawy, przy czym możliwość ta była obwarowana szeregiem dodatkowych warunków (w tym m.in. wykazaniem określonego wymiaru rzeczywiście wykonywanej pracy górniczej i spełnieniem przesłanek z art. 49 ustawy).

Wyjątek ten potwierdza fakt, że co do zasady okres odbywania zasadniczej służby wojskowej pozostawał i pozostaje bez wpływu na ustalenie uprawnień do emerytury górniczej bez względu na wiek.

Wobec niedopuszczalności zaliczenia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresów pracy górniczej, o których mowa w art. 50e ust. 1 ustawy o FUS, należy stwierdzić, że ubezpieczony nie wykazał spełnienia przesłanek do nabycia prawa do emerytury górniczej na podstawie art. 50e ustawy o FUS.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 386 § 1 kpc, Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.

Na marginesie jedynie Sąd Apelacyjny zauważa, że skoro ubezpieczony wniosek o emeryturę złożył w dniu 20 marca 2020r. i w tymże wniosku zawarł wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa, to nie mógłby uzyskać prawa do emerytury od dnia 1 marca, jak o tym orzekł Sąd I instancji, gdyż dopiero w dniu 20 marca spełniłby jedną z przesłanek do nabycia tego prawa, określoną przepisem art. 50e ust. 3 ustawy o FUS (por. art. 129 ust. 1 in princ. w zw. z art. 100 ust. 1 ustawy). Ponadto w dacie złożenia wniosku od 6 marca 2020r. był okresowo niezdolny do pracy, pobierając z tego tytułu wynagrodzenie (por. k. 23 a.r.), co także nie pozostaje bez wpływu na ustalenie prawa do emerytury w kontekście art. 100 ust. 2 ustawy o FUS. Uwaga ta pozostaje bez wpływu na treść rozstrzygnięcia.

/-/ SSA A.Grymel (c.v.s.) /-/ SSA A.Kolonko /-/ SSA W.Nowakowski

Sędzia Przewodniczący Sędzia